

ERDÉLYI GAZDA

MEGJELENIK

minden pénteken
legalább egy iven
és az egyleti tagoknak
ingyen
küldetik meg.

Nem tagok egész évre 4 ft. félre 2 ftal fizethetnek elő, negyedéves előfizetés el nem fogadjatik.

Pénz- és érték küldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ

(Dr. Hintz György, e. pénztárnokhoz)

a lap szellemi részét illető küldemények az

ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ

(Gamauf Vilmos e. titkárhoz)
csimrendők.

AZ

ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET KÖZLÖNYE.

Hirdetési díjszabályzat.

	széri hirdetéskor					
	1-11	1-31	1-61	1-121	1-241	1-52
	ft	krft	krft	krft	krft	kr
$\frac{1}{16}$ lap	14	36	70	120	200	360
$\frac{3}{16}$ " "	7	18	35	60	100	180
$\frac{1}{8}$ " "	350	9	1750	30	50	90
$\frac{3}{8}$ " "	175	450	875	15	25	45
$\frac{1}{4}$ " "	90	225	440	750	1250	2250

Nagyobb hirdetéseknel külön kedvezmények. Azonkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányaszor a hirdetés megjelenik.

A szíves megrendelésben világosan kérjük kitenni; mennyi helyet igényel a beküldő mellékelt hirdetés számára.

Hirdetéseket elfogadnak lapunk kiadó hivatala és a r. k. Lyceum nyomda központi irodája (főttér gr. Teleki Domokos-ház.) Mellékletek 5 o. é. fiba számítatnak.

Lapfelügyelő bizottság: Paget János elnök; Berde Aron, b. Huszár Sándor, Kodolányi Antal, Mina János, Nagy Ferencz, Szabó Samu, Szentgyörgyi József.

Elnök Nagy Ferencz beszéde

a torda- aranyosi gazdasági egylet idei közgyűlésén.

(Ápril hó 19-én 1874.)

Néhány nap folytán két éve telik le ezen gazd. egylet megalakulásának. Egy az egész vidékre nyomasztólag ható, kevés által érzett, soktól alig sejtett szükségnek lett ezen megalakulással elég téve. Régi intése volt a naponta súlyosodó időnek; most már többé el nem halasztható szükségesség. Megnehezült az idők viharos járása felettünk, megnehezedett főleg ez az erdélyi országrész, e vidék és város felett!

A jogegyenlőség szabad föld és szabad személyiség nagy elveinek rohamos pronunciaálása, a mezőgazdaság divatos rendszerét egyszerre forgatván ki régi sodrából, egy nationális rendszerre átmenet mind e mai napig meg nem történetett. Nem állottak rendelkezésünkre a kellő tényezők, az idő, a szakértelmesség, a soha ki nem tisztázott közigazgatási intézvények s hiányzott mindennek felett az instructió rendszer behozatalának életfeltétele: a pénzerő.

A kissé könnyed s kényelmes életmódhoz szokott azüvvállás magyar birtokos gazdasági előhaladását nehezítette s nehezíti, nem mondom az általános adókötelezettség, mert az állam terheinek birtok s jövedelem arányban hordozása a legelső polgári kötelességek egyike, mely alól, hogy századokon át kivonta magát sem javára, sem dicőségére nem vált, de nehezíti az egyenes és nem egyenes adóknak a végtelenségig terjedő sokasága, melyek most is folyton növekedve, nyomasztólag nehezdednek a poláiban levő iparra, a rendezetlen birtokra, s valljuk meg az igazat, egy ilyen szegény országrészben, a milyen a miénk, megrongált jövedelmi forrásainkkal arányba teljességgel nem állanak. Jóstehetség nélkül is megmondhatni, hogy

bizonyára egynél több nemzedék is letünik az élők sorából, míg ezen tulterhelt köteleességre jobb napok derülnek. Nékünk pedig élni kell s önerőnkön kiteremteni mindazt, a mivel a jelen és jövő, a család és a haza iránti nagy kötelességek teljesítését lehetővé tehetjük.

Az élet terheinek megsokasodásával egy időre esik belátása sajnálatos elmaradottságunknak szellemi és anyagi téren egyaránt iskolákban, műhelyekben, mezőgazdaságunkban. Az önismeretre jutás s vele együtt járó töredelmes bűnbánat, a százados mea culpák confessiojával kezdődött meg, állapotaink javulása minden terén. A százados tétlenségből kilépés, a munka és előretörékvés jelszava lett az irányadó, melyet minden áron követni kell, ha az elpusztulás s erkölcsi halál veszélyének magunkat kitenni nem akarjuk. Mint az éji homályba a csillagok jelző fénye az ország különböző részeiben, egyik másik gazdasági téren a jó példa és siker fényes mutatóványait tünteti fel sok jóra való derék hazánkfia és mégis vajmi kevés eredménye látszik kivált az erdélyi területen népünk nagy többségénél a példák buzdító hatásának. Ezeren érzik, belátják, észlelik kézzelfoghatólag a jobb uton járó mezőgazdaság jótékony következtéseit s még sem mozdulnak ki a nyilvános rombolással járó csökönösség búvköréből. Ezt a lankadtságot, megátalkodott helytmaradást s tétlenséget felvillanyozni, tette, haladásra serkenteni egyik célja gazdasági egyletünknek.

A forradalom óta letölt negyedszázad alatt csaknem észrevétlenül egy másik, egy vér nélküli csendes forradalman mentünk keresztül. Szokásaink, életmódunk, háztartásunk, viseletünk, sőt még időtöltéseink is lényeges átalakulást szenvedtek. A nemesebb izlés, kényelmesebb lakás, nagyobb tisztaság követelményeinek elfogadásával a culturnépek magasb színvonala felé törekvésnek adtak és adjuk kétségtelen jeleit. A régi egyszerű és olcsó népv-

selet, városi és még falusi polgárházaknál is átköltözködött a photographok termeibe vagy családi képtárakba s helyét a sokkal költségesebb külföldi viselet kezdé elfoglalni. Ház- és asztal tartásunk az egyszerű s a házi asszony éléskamarájából kikerült magyar fogásokat a francia és angol izlés és comfort kívánalmaival cserélte fel. Szóval a külsőségekbe jelentkező cultura igényei nagy haladást tanusítanak, de valjuk meg legtöbb esetben, a fokozni nem tudott, sőt fokozni meg sem kísérelt jövedelem rovására. A civilisatio igényeit elfogadni, a rövid életet oly széppé, kellemessé, nemessé és nemesítővé tenni, a menyire csak kitelik, szép és dicséretes. De egyszerre kell gondoskodni a szebb lét feltételeiről is, arról, hogy a kedvező állapotok fentartassanak, a kiadások a jövedelmekkel egyensúlyba hozassanak, új jövedelem források teremtesenek, vagy a meglévők fokoztassanak, különben a meg nem bírható meg-eröltetett törekvésnek a vége szegyenletes hanyatlás vagy épen koldusbot. A torda-aranyosi gazdasági egylet egy szellemi központ akar lenni, melynek tüzhelye mellé sorakozva a vidéki és városi értelmesség, szóval és tettel, példaadás és eszmecsere által a létező silány állapotok javulását eszközölje, a mennyibe lehetséges a sokfelől megtámadott jövedelem forrásainak artési utjait, csatornáit közmunka erővel keresse és fedezze fel.

Az idő kedvező jelei közé tartozik az általánossá lett olvasási hajlam, a mulattató s napi olvasmányok megkedvelése. Évek előtt alig láttunk egyebet családaink asztalán, mint ima könyvet és bibliát — és ohatjuk, hogy ezután se legyen hajlék, melybe e magasztos könyvek helyet ne foglaljanak — mert nemcsak kenyérrel, hanem isten ígéjével is kell táplálkozni, s nemcsak testi jóllétre, lelki vigaszra is nagy szüksége van a gyarló embernek; most azonban a világ és összes emberiség érdekeit is, melyek a népek rokonulási vágyainál fogva a mieink is, minden jóra való ember élénk figyelemmel s meleg rokonszenvvel kíséri; olvasó, társalkodó egyletek léteznek falun és városon s a magasbra törekvő polgár házaknál is szerény könyvtárakká a butorzat fényoldalát kezdik képezni. De ki kell azt is egész nyíltsággal mondanunk, hogy az olvasási vágy iránya, melyet a nagyobb rész követni jónak lát, nem helyes s épen azért nincs kellő hatása sem az eszmék tisztázására, sem az olvasó állásához mért szükséges ismeretek megszerzésére. Az iparos nem olvassa azt, a mi által mesterségét tökéletesíthetné s keresetét értékesebbé tehetné; a gazda nem azt, a mi által okulást nyerhetne gazdasága emelésére, a gazdaszony sem, a mivel takarosabb és takarékosabb belgazdaságot folytathatna. Ama nagy igazságot, melyet a legnagyobb magyar, mint a nemzeti, társadalmi és családi jóllét evangyeliánál egyik legszentebb ígét mint Magyarország és népe palladiumát megdönthetetlen érveléssel mutatott fel t. i. csak vagyonos nép erős és független s a szegénységnek tőszomszédja a járom és szolgaság, azt a nagy igazságot csak az nem érti napjainkban, a kit balsorsa szellemi kiskorúságra kárhoztatott. Ámde a jóllét s a boldogság sem repülő sült galamb többé; munkával, ésszel, tanulással, vagyis épen

megfelelő szaktanulmánnyal megszerzhető az és nem more patrio, örökség utján, nyujtózkodással vagy üres ágálással. Angolországban nincs farmer, sőt tisztességesebb cseléd is, a ki az ösmeretébe, körének megfelelő szaklapot, penny magazinfélét ne olvassa. A mi népünk olvasási irányának is okvetetlen meg kell változni, ha javát tovább is elhanyagolni nem akarja. Ezen gazdasági egylet nagyobb és kisebb gazdáknak való gazdasági lapokat jártat s ha a mostaninál nagyobb mérvben fog a közrészvét által gyámolitatni, számukat még szaporítani fogja. De arról is fog gondoskodni, hogy lapjai a titkári iratok közt el ne penészedjenek, hanem a mi azokból viszonyainkhoz mérve jó és hasznos, minél szélesebb körben eltejedést nyerjen. —

A százd elején uralkodott élénkség óta annyi romlás és veszedelem nem sujtotta a mezőgazdaságot, mint az utóbb lefolyt 20 év alatt. Az erdélyi gazdálkodás két biztosnak mondható jövedelem forrása: az állattenyésztés és szőlő-iparunk ezen 20 év alatt a jelen esettel — mert, hogy 2 évi szárazság, kifagyások következtében az 1874-iki termésnek parcellánként változólag fele, két harmada, néhol $\frac{1}{10}$ -ed része megsemmisült Erdélyben csaknem kétségtelen — 3-ad izben szenvedett több évre kiterjedő veszteségeket. Ezen csapások is kezdenek jó gyümölcsöket teremni. Az állatorvosi állomások s okszerűbb állatkezelés fontosságának elismerésére jutottunk; a szőlőipar regenerációjának eszméje az értékes fajok termelésére átmenet szükségessége kezd népünk minden rétegeiben gyökeret verni. A mit a jó szerencse napjaiban nem tudtunk, vagy büszkék és önhitték voltunk megtanulni, fajunkra többnyire biztosan ható károsodások átérése, megtanított a szerencsétlenség. Egyelőre ezen egylet működése sulyát az állat- és szőlőnemesítésre fogja fektetni, az országos csapás indokából az elveszésnek, pusztulásnak indult szőlők reformját fogja sürgetni; köztelke berendezésével pedig folyton oda törekszik, hogy minél több készlettel láthassa el a város és vidék gyökeres ujtásra törekvő szőlészet.

A legérzékenyebb csapások egyike egyletünk székhelyét, az erdélyi magyar városok népességi tekintetben harmadikát, Torda városát érte; kimaradtunk, vagy hogy a valóságnak megfelelőleg fejezzem ki, kilöktünk a világ forgalomból. A keleti vasut felett folytatott országgyűlési tárgyalások rendén ugrott ki a nyul a bokorból, derült ki nagy későre, kinek s minek köszönhetjük, a miért rajtunk ezen vérig sértő seb — minden helyes ok nélkül, sőt az államnak nyilvános megkárosításával, megejtetett. Mint a halál kérlelhetlensége, olyan ezen megsebzés is, gyógyíthatlan s többé helyre nem hozható. A római történetíró Athenae egyik férfián elkövetett méltatlanságra azt jegyezte meg: „ez a sérelem nem törté meg őt, hanem felemelte.“ Ne engedjük magunkat megtöretni mi is a rajtunk elkövetett méltatlanság által, sőt inkább élessze és fokozza a bennünk működni kész akarati erőt, buzdítson a számunkra fennhagyott és semmi földi hatalom által el nem vitatható téren megsokszorozott munkásságra. Miénk maradt a föld, melyen születünk s egykor hantjai alá fog takarni. Ez a háládatos anya százszor és ezerszer hálásabb sok

u. n. anyánál és jöltevőnél, a mit értelmes észszel s hű munkával mintegy kölcsönül nyújtunk, ápolójának gazdag kamattal fogja mindazt visszafizetni. Ezen gazdasági egy-let lélekbe járó feladatai közé számítja minden alkalmat megragadni, hogy a vidék és város érdekelt gazdáinak a leghelyesebb utakat és módokat kimutassa, melyek ál-tal annyiféle reá nehezede akadály közt feltalálhassa a kivezető-áriádnéi fonalat.

Ne feledjük tisztelt közgyűlés! hogy maiglan ismeretlen hazából ide telepedve, ma-holnap egy ezredéven át eredeti nomád jellegét fajunknak le nem vetkezhetve, köz-tünk s az általunk lakott és mivel föld közt egy termé-szetszerű rokonság s csaknem azon vonzalom létezik, mely a pusztai arab s kedves állatja közt tapasztalható. A ma-gyar — s minden félreértés elkerülése végett kijelentem, hogy a magyar állam minden polgárát, mint olyant, faj- és nyelvkülönbség nélkül, magyarnak tartom — a magyar föld lakosa, a szó nemesebb, sőt legnemesebb értelmében, világ végéig gleba adscriptusnak marad, lakó földje, ez az ő valódi gyára, műhelye, pénzverdéje, aranybányája, melyből létezése s előmenetele eszközeit meritheti. Főleg földirati s nemzetközi viszonyok utalják kinem kerülhetőleg né-pünket arra, hogy keresetének sulyát a földiparra fektesse. Ezen hivatás követelése előtt, akarunk, nem akarunk, meg kell hajolni s a mit másutt a sik tenger hullámai felett, gyárakban vagy a magasra emelt ipar műhelyeiben keres-nek, azt a föld kebeléből teremteni ki. Hálátlan munka volna-e ez? nem. Hisz nem régen egy pár kedvező év milliókat jövedelmezett a magyar gazdának s fog jövedel-mezni jövőre, ha előre tekintve s bölcs takarékossgal fogja szerencsését hasznosítani. Csak ne éljünk tovább is azon káros elfogultságban, hogy a földet rövid látásu, de jobb körülmények közt élt atyáink modorában turkálni, elég a boldogulásra. A földművelésnek napjainkban saját művészete van, a tudomány és viszonyok által kijelölt mes-terfogásai, a ki azoknak ismeretébe fel nem emelkedik, az vakondok és hangya szerepére kárhóztatja magát, mely férgelkek s morzsákkal kénytelen megelégedni. Gazdasági egyletünk a földművelési érdekek minél helyesebb felfogá-sát s azokat fejlesztő eszmék terjesztését fogja főfelada-tának ismerni.

Az egyleti titkár ur azonnal beterjesztendi számadó jelentését az egylet két évi működéséről s azon működés-sel kapcsolatban levő tárgyakról. Alapot ezen működéshez részben a nemes város hazafias buzgósága, részben a még csekély számban levő tagok tevékeny részvéte, legnagyobb részben a földművelési ministerium eléggé meg nem hálál-ható segélyei szolgáltatottak. Helyben tartott tárlati, világ-tárlati s berendezési czélokra az egymásután következett földművelési minister urak kegyéből 1200 frtot voltunk szerencsések nyerhetni. Tekintélyes összeg! hasonlóan egy fiatal házaspárnak adott nászajándékhoz ama feltevéssel, hogy azzal megkezdve szerény gazdálkodásunkat, nemso-kára talán saját emberségünkben is fenntarthatjuk magun-kat. Hangsúlyozom t. közgyűlés! ezen tételt: nem mint az égi madár isten jóvoltából, nem is mint magával jól-

tehetetlen, gyámoltalan beteg a kegyes szivek alamizsná-jából, önerőnkön kell nagyra növekednünk, buzgóságunk s áldozatkészségünk tőkéből kell kikerülni mindazon kel-lékeknek, melyek egyletünk felvirágzására s gazdasági ál-lapotaink beható reformjára vezethetnek. Csak azok érde-mesek az életre ép úgy mint a közbecsülésre, kik jóllétü-ket önmaguk, munka és közrészvét utjáf alapítják. Ezt a szép érdemet, ezt a nemes büszkeséget, hogy magunk vol-tunk megalkotói jobb sorsunknak, ne engedjük magunktól semmi áron elvitattatni.

Tekintsünk egyik közvetlen szomszédunk a kis Sty-ria háztartásába, nem kevesebb, mint 25 fiók gazdasági egylettel bir, tehát 800,000 lelket véve fel, 32,000 lélekre jut egy külön egylet. A két milliót számláló erdélyi terü-leten összesen 4 gazdasági egylet él realis vagy normalis életet, s mondhatni egynek van némileg biztosított álla-sa, — míg a miénk, mint a gyermek, most kezd saját lá-bán járni, most kezdi szárnyait magasabb repülésre pró-bálgatni; s mégis kérdem: a mi 80,000 lelket számláló egyleti területünk nem volna-e képes egyetlen gazd. egy-letet megállapítani s azt kellő virágzásra emelni? Méltat-lan sérelmet követnék el a t. közgyűlés s területünk ösz-szes mezőgazdái ellen, ha e felett kételyeket táplálnék.

Egy kéréssel és egy ohajtással zárom be beszédemet. Méltóztasson az egylet minden tagja ezen ügyet, mint mindnyájunkat, egész egyleti területünk minden mezőgaz-dáját különbség nélkül érdeklőt tekinteni, méltóztasson azt saját ügyének is tekinteni, melynek jó tanácscsal és tett-leges részvéttel is, de főleg az által szolgálhat leghiveb-ben, ha annak minél több pártoló tagokat nyervén, az ál-tal annak anyagi és erkölcsi erősbulését eszközli. — Ohaj-tásom pedig, hogy üdvös szándékaikat minél szebb, minél tartósabb siker koronázza.

Gazdasági szemle a bécsi közkiállitáson.

(Folytatás.)

I. rész.

I. szakasz: Szántóföldművelés.

I. fejezet: A szemtermények.

- 23., Wodianer Albert-gyomai uradalma.
- 24., Wodianer Móricz báró komjáthi uradalma.
- 25., Zichy Nep-János gróf lengyeltóti uradalma.
- 26., „Agricola” részvénytársulat kapuvári uradalma.
- 27., Carstauer és társa csepregi uradalma.
- 28., Ferenczy Sándor szőlő-györoki uradalma.
29. Freistädter Antal kaposvári uradalma.
30. Harkányi Frigyes kengyeli uradalma.
31. Harkányi Fülöp ujlvági uradalma.
32. Jurenák Sándor ujkuti gazdasága.
33. Kappel Frigyes kis-turi gazdasága.
34. Kety János szegedi gazdasága.
35. Márton Bálint pálfalvi gazdasága, Szathmár-megye.
36. Molnár György debreczeni gazdasága.

37. Nádosy István és Kálmán sz.-lőrinczi gazdasága.
 38. Offermann Tivadar és társa soproni gazdasága.
 39. Rupprecht János sajtoskáli gazdasága.
 40. Rupprecht Lajos sajtoskáli gazdasága.
 41. Stummer K. tavnoki és n.-tapolczányi uradalma.

Nem kevesebb figyelmet érdemelnek a pozsonyi, a hevesmegyei és jászkerületi, a szepesmegyei és az erdélyi gazdasági egyesületek, valamint a holdmezővásárhelyi közbirtokosság által rendezett gyűjteményes szemterménykiállítások, mint a melyek kisebb nagyobb vidékek termelési viszonyait mintegy éleesebben körvonalozva tüntetik fel s önkéntelen azon sajnálkozás kifejezésére készítetnek, hogy az ország megyei gazdasági egyesületei közül miért nem követték számosabban a fentebbiek példáját, a termények gyűjteményes bemutatása tekintetében.

A szemterménykiállítók egy külön nemeként pedig végül még megemlítendők a magárosok, kik közül Girókuti, Frömmer, Varga, Szakál és Márton s Meyne J. nevezendők meg. Szemterménykiállításuk bizonyosságot tesznek arról, hogy üzleteik szükségét pótolnak, habár még nincsenek a fejlettség azon fokán, melyen az osztrák, német és angol magárosok vannak.

2) A kiállított termények.

A kiállított szemterményekben a gabonaműveket, hüvelyeseket, olaj- és fonal-, gyök- és szálás takarmánynövényeket látjuk képviselve s kölcsönös viszonyuk tekintetében felhozható, hogy egy teljes pontosságra igényt nem tartó megközelítő számítás szerint az összesen kiállított szemterményminták százalékában esik:

a gabnaneműekre	77.0%
a hüvelyesekre	8.0%
az olajnövényekre	4.2%
a fonalnövényekre	4.0%
a gyök- és szálásnövényekre	1.4%
a szálás takarmányművekre	3.7%

Még ez összeállításból is kitűnik, hogy mennyivel nagyobb figyelemben részesül mi nálunk a gabonaművek termesztése s mily alárendelt állást foglalnak el a hüvelyesek, az olaj- és fonal- s a gyök- és szálás takarmánynövények, ezek összesen is alig $\frac{1}{3}$ -dát tevéen a gabnaneműeknek.

A gabnaneműek között első helyen említendő a buza s a képviseltetés szerint lefelé menő sorokban következének a tengeri, a rozs és árpa, a zab és köles, a mohar, a tatárka, a tönköly, a rizs és czirok.

a) A buza.

A buza mind minőség, mind mennyiség tekintetében, a magyar mezőgazdaság részéről, mint annak legjelentékenyebb terméke mutatott be, mert nemcsak hogy nem hiányzott azon mezőgazdák küldeményeiben, kik a kiállításon jószágaik összes főbb terményeit képviselve kívánták látni, hanem termelőink nagy száma által, mint részükről egyedül kiállítandó szemtermény is beküldetett, jelölve, hogy buzájuk ellenében egyéb terményeiket csak alá-

rendelt jelentőségüknek tekintik. Minőség tekintetében pedig a kiállított buza-minták úgy szólván kivétel nélkül jeleknek voltak mondhatók, úgy, hogy még az alföld és dombos vidékeken termeltek között sem jelezhető lényegesebb eltérés, mi első pillanatra feltűnőnek, némi megfontolás után azonban igen természetesnek mutatkozik, miután ha már valaki elhatározta magát a tárlatban résztvenni, minden esetre mindent el is fogott követni, hogy kiállított terménye, legalább az országban általánosan támasztott köztudomású igényeknek megfelelni képes legyen.

A buza-fajták közül legerősebben az aczélos piros közönséges őszi buza volt képviselve, miután ezzel szemben a fehér közönséges őszi buza, a fehér angol őszi buza és még a piros tavaszi buza is csak igen alárendelt mérvben volt bemutatva, jelölve, hogy az ország éghajlati, talaj és kereskedelmi viszonyai mindeddig az előbbinek adták az elsőséget s hogy egyéb fajták termesztése ekkoráig még inkább csak kísérletnek tekinthető.

b) A rozs.

A rozs a kiállításban képviseltetés szerint ugyan harmadik helyen a tengeri után, mint kenyértermény azonban második helyen érdemel említést. Mint egyedüli termény leginkább az ország hegyesebb felszínén és homokosabb talajjal bíró vidékeiről küldetett be, de a nagyobb gazdaságok kiállításának úgy szólván mindenikében szintén feltaláljuk, miután cselédszegődménynek kevés kivétellel az ország minden részében természetlik. Az őszi rozs általánosanabban természetlik, a tavaszi rozsot inkább csak az előbbi nem sikerülése esetében méltatják nálunk figyelemre, válfajtái mint a svéd, a probstei s az őszi Szentjános rozs csak csekély mérvben lehettek képviselve, miután felkarolásuk majdnem kivétel nélkül az újabb időszakba esik. A rozs általános minőségére való tekintettel megkülönböztetést tehetünk a kedvezőbb viszonyok között termelt szebb, nagyobb szemű és zöldesebb s a mostohább körülmények befolyása alatt előhozott hitványabb, kisebb szemű és barnásabb rozs között.

c) A z árpa.

A z árpa nem mint kenyértermény, de mint sörfőzéshez szolgáló nyers anyag és mint sertéstakarmány jó megbírálás alá. A legtöbb árpa az ország dombosabb vidékeiből, a legszebb a dunántúli és az északnyugoti megyékből küldetett. A fajtára való tekintettel a legerősebben képviseltetés gyanánt említendő a tavaszi 2—4—6 soros árpák, az előbbiek serfőzés, az utóbbiak a takarmányozás céljából természetlik kiválóan. Őszi árpák — továbbá a külföldön különböző elnevezések alatt mint több figyelmet keltő tavaszi árpák válfajtái, mint a csupasz, chevalier árpa, imperial s probstei árpák csak elvétve tűntek fel.

d) A zab.

A zab a zord északi megyék kenyérterménye s az ország egyik legnevezetesebb szemtakarmánya, mint egyedüli termény felvidéki gazdaságok által állított ki, de nagyobb részt mégis egyéb termények kíséretében, min-

den a kiállításban részt vett nagyobb gazdaság által is be-
lőn mutatva. A minőség tekintetében némi eltérések a ter-
melési viszonyok kedvezőbb voltára vihetők vissza. A faj-
tára nézve a legtöbb tavaszi sárga bugás és zászlos zab,
miután a tavaszi fekete, probstei és siberiai zab csak mu-
tatványkép jöhetnek tekintetbe s az őszi zab képviselve
épen nem volt.

e) A tengeri.

A tengeri (törökbuza) a kiállításán való képv-
seltetés szerint a gabnemek között a második helyen so-
rakozó szemtermény s figyelmünket mint kenyértermény
és mint sertéstakarmány egyaránt leköti. A tengeri ter-
mesztésének tudvalevő elterjedésének megfelelőleg legtöbb
tengerit az ország déli fele s különösen Horvát-Szlavon-
ország, valamint a szó szorosabb értelmében vett alföld
állítottak ki. Az általános minőség a kedvező termelési
viszonyoknak megfelelőleg teljesen kielégítő. A természet
fajták tekintetében lényegben egy sötétebb, narancs-piros-
sárga kisebb szemű és egy világosabb sáfránysárga nagyobb
szemű tengerit említhetünk, mint a kiállításán nagyobb
mértvben bemutatott; kisebb mértvben, de mégis már több
részről is képviselve voltak a cinquantino, a kanadai és a
lófogu tengeri. Mint a tengeri kiállítás figyelemre méltó
különlegességét nem lehet említés nélkül hagyni Göndöcs
Benedek uj-kigyósi apát és plebánosnak egy 30 válfaját
feltüntető tengeri gyűjteményét.

f) Egyéb gabna félék.

A köles, az eddig érintett szemterményekkel szem-
ben már csak igen alárendelt szerepet játszott, a kiállított
kölesminták a buzamintáknak alig $\frac{1}{10}$ -ed, a tengeri min-
ták pedig csak mintegy $\frac{1}{5}$ -öd részét képezvén. — Kölest
jobbára csak az alföld, a kisebb magyar medencze, Erdély
déli része s Horvát-Szlavonország szolgáltattott, hol mint
élelmi cikk és takarmány egyaránt figyelemben részesül.
— Fajtái közül a piros, sárga és szürke, az elsőnek tul-
nyomóságában voltak képviselve.

A tatárka és tönköly, mint kenyérgabona, a
mohar és czirok, mint takarmánynövény oly kevés
helyről állítottak ki, hogy azoknak jelentéktelen volta az
által mintegy igazolva látszik, pedig ha meg is engedjük,
hogy nincs az országban oly vidék, mely az imént érintet-
teknél jobb kenyér gabonával ne bírna, nem lehet említés
nélkül hagyni, hogy mind a mohar, mind pedig a czirok,
mint szárazabb éghajlati viszonyok között is jól diszlo ta-
karmány növények, épen mi nálunk, a nagyobb méltánylást
bizonytal megérdemelnék.

A rizs, a délibb fekvésű országok e legnevezetesebb
gabonája, Magyarország szemterménykiállításából ugyan
nem hiányzott, de csak egy kiállítónak: Trinari Adalbert
dettai gazdaságának küldeményeként szerepelt, a midőn is
mint finom és közönséges rizs jöhetett tekintetbe, jó minő-
ségével szolgálván annak igazolására, hogy az ország déli

részének éghajlati és talajviszonyai ezen általánosan ked-
velt termény előállítására is alkalmasak.

g) A hüvelyesek.

A hüvelyesek a kiállításán való képviseltetésök
szerint szemterményeink között a gabnanemek után kö-
vetkeznek, de azért ezek mintaszámának mégis csak mint-
egy $\frac{1}{9}$ -dét képezik, mely körülményből egyrészt azok je-
lés táptartalmuknak hiányos méltatására vonhatunk követ-
keztetést, másrészt pedig természetükkel a gabnanemek
ellenében felmerülő több nehézség igazolását látjuk. A hü-
velyesek családjából kiállított szemtermények között, mint
élelmi cikkek a paszuly, borsó és lencse, mint takarmány-
növény pedig a babó, disznó- és lóbab érdemelnek em-
lítést.

A paszuly mint a hüvelyesek legkedveltebbje,
melynek művelése a tengeri között úgy szólván mindenfelé
el van terjedve, a kiállított hüvelyeseknek közel felét ké-
pezte, a legtöbb a medenczét övedző dombos vidékekről
Horvát-Szlavonország és Erdélyből állítottak ki. Válfajtak-
ként említhetők a székelyhidi, fehér, fekete, sárga, barna
és tarka, — a hevesi és erdélyi fehér nagy és kis szemű,
valamint a gyöngy paszuly. A paszuly válfajainak nagy
számát tartalmazó különlegességek gyanánt pedig szükség-
képp felemlítendők, Plathy Erzsébetnek Ungvárról és Pipka
Jánosnak pozsonymegyei Modorról kiállított paszuly gyűj-
teményei, melyek elseje 162, másodikika 40 válfaját tartal-
mazott.

A borsó, már csak a paszuly minták számának
mintegy felét tevő mennyiségben állítottak ki s jobbára a
dombos és hegyes felvidék gazdaságaiban természetelt.
Mint szép válfajtak említhetők a zöldes és sárgás nagy és
kis szemű borsó.

A lencse mindössze is csak néhány minta által
képviseelve, még csak olynemű megítélésnek sem ad he-
lyet, minőt a paszuly és borsóra nézve megkísérlettünk.

A babó (bükköny, lende) a hüvelyesek között épen
olyan mértvben volt kiállítva, mint a borsó; mi felett an-
nál kevesbé csudálkozhatunk, miután a babó egyike azon
egy évi takarmánynövényeknek, mely főleg a kötöttebb ta-
laju gazdaságokban országszerte a legtöbb figyelemben ré-
szesül. Babót, és pedig annak tavaszi válfaját kiválóan a
dombos vidék takarmánytermesztésére immár nagyobb súlyt
fektető gazdaságai állítottak ki.

A disznó és lóbab szintén azon hüvelyesek közzé
tartoznak, melyek daczára annak, hogy a külföld kötöttebb
talaju gazdaságaiban, maguknak nagy elismerést voltak ké-
pesek kivinni, Magyarországnak még csak nagyon kevés
gazdaságaiban műveltetnek, úgy hogy a bélyei uradalom
által kiállított disznó és lóbab s a sepesmegyei gazdasági
egyesület szemtermény gyűjteményébe Mariássy Ferencz
által bemutatott disznóbab csak hirmondók gyanánt tekint-
hetők.

TÁRSALGÓ.

Választmányi ülés 1874 ápril hó 9-én.

34. A martius 2-ről kelt jegyzőkönyv felolvastatván, — észrevétel nélkül hitelesített.
35. Ministerium 685 sz. a. „Fehérmegye gazdasági statistikáját” küldi meg; — köszönettel a könyvtárba helyeztetett.
36. Ministerium 3671 sz. a. tudatja, hogy termelési kísérletek tétele végett 2 mázsa Early rose, és 4 mázsa veres hagyma burgonyát egyletünk számára megrendelt; — köszönettel tudomásul szolgálván, szokott módon ki fog osztatni.
37. Orsz. statistikai hivatal a „Hivatalos stat. közlemények” VI. évfolyamának III. IV. füzetét megküldi; — köszönettel a könyvtárba helyeztetett.
38. Bereczki Máté az egylet által nála megrendelt oltógalyakat díjtalanul küldi meg; — a t. adományozónak szives készségét választmány külön átiratban fogja megköszönni.
39. A bécsi cs. kir. gazd. egylet közli azon kérvényét, melyet a marhavész terjedésének megátolása tárgyában a biradalmi tanácshoz intézett; — tudomásul szolgálván, tartalma az „Erdélyi gazda” hasábjain kivonatosan közlendő lesz.
40. Ministerium 4374 sz. a. tudatja, hogy termelési kísérletek végett 3 zsák skót regent burgonyát utnak indított; — köszönettel tudomásul szolgálván, szokott módon ki fog osztatni.
41. Ministerium 2605 sz. a. tudatja, hogy a rendelkezésre álló alap korlátolt voltával fogva a Brassai-féle munka tetemes kiadási költségeit nem engedélyezheti, azonban hajlandó azt, ha a szerző beleegyezik, mérsékelt tisztelet díjért az orsz. gazd. egylet köztelkén lévő gazdasági és pomológiai gyűjtemények számára megszerezni; — a magas utasítás értelmében szerző ur e tekintetben meg fog kérdeztetni és válasza a nmlgu ministeriumhoz felterjesztetni.
42. Ajtai Sándor könyvkötő számláját utalványozni kéri; — az 5 frt 10 krnyi összeg kifizetésére egyleti pénztárnok ur ezennel utasittatik.
43. Ministerium 800 sz. a. méltányolván az egyletnek az „Erdélyi gazda” által közvetített közhasznú törekvéseit és elismervén az említett lapnak a czélnak megfelelő vezetését, a jelen évre a lap fenntartására 1400 frtot utalványoz; — hálás köszönettel tudomásul szolgálván, a nmlgu ministeriumhoz külön hálafelelirat fog intéztetni.
44. Ministerium 799 sz. alatt a vándortanár fizetésére 1200 frt államsegélyt utalványoz; — hálás köszönettel tudomásul szolgál.
45. Sepesi gazd. egylet 791 sz. a. tudatja, hogy a ministerium által egyletünk számára megrendelt burgonyát elküldötte; — tudomásul szolgál.
46. A 24. j. könyvi szám alatt felkért bizottság véleményes jelentését a kereskedelmi és vám szövetségről beadván, — egyhangulag elfogadtatott és a nmlgu ministeriumhoz felterjesztetni határozatott.
47. A r. kath. lyceumi nyomda az 1873. év folytán készített nyomdai munkákról számláját beadja; — a számla helyes-

nek találtatván, a 88 frtnyi összeg kifizetésére egyleti pénztárnok ur ezennel utasittatik.

48. A r. kath. lyceumi nyomda a f. évi „Erdélyi gazda” 14 számának kiállításáról szóló számláját beadja; — a számla helyesnek találtatván, a 348 frt. 50 krnyi összeg kifizetésére egyleti pénztárnok ur ezennel utasittatik.

49. Kesskemét vidéki gazd. egylet 1870—1873. évekről szóló emlékiratát beküldi; — köszönettel a könyvtárba helyeztetett.

50. Királyföldi tanfelügyelő Bielz Albert teliskai tanító Munteanu Joachim részére egy Hutter kas kiadását kéri; — annak idején expedieálni fog.

51. Ministerium 4560 sz. a. a termények f. évi tavaszi állapotának kintüntetésére szolgáló rovatlapokat 20 példányban kiosztás végett megküldi; — időközben kiosztatván, tudomásul szolgál.

52. A baranyamegyei gazd. egylet egy külön földmivelési ministerium szervezése tárgyában a képviselő házhoz benyújtott kérvényét tárgyalatás és pártolás végett megküldi; — mintán a választmányban egyidejűleg hasonló kérvény indítványozása forgott fenn, a testvér egylet átirata tudomásul szolgál. Ellenben az igazgató választmány a mai üléséből önálló kérvényt fog intézni a képviselőházhoz, melynek beadására országgyűlési képviselő és egyleti alelnök Tisza László fog felkéretni. Egyszermint határozatott, hogy a küküllőmegyei és torda-aranyosi gazd. egyletek külön átiratban felszólíttassanak, hogy teltség szerént akár csatlakozni, akár e tárgyban külön kérvényt beadni sziveskedjenek.

53. Ministerium 5267 sz. a. tudatja, hogy az egylet levelezéseire kért portomentséget a fennálló szabályok szerint meg nem adhatja; — sajnos tudomásul szolgál.

54. A cselédugyi pályamunkáról szóló bírálatok beérkezvén, a bírálók többsége a pályamunkát meg nem felelőnek és a pályadíjat ki nem adhatónak találja, egyszermint indítványozza, hogy a pályadíj újból kitűzessék; — választmány az indokolt bírálati jelentést magáévá tévén, a pályadíjat kiadni nem fogja, hanem f. 1874. évi december hó 31-ére a pályakérdést újból kitűzi. A szerző nevét rejtő jelgés levélke nyílt ülésben megsemmisített.

55. Báthi Gábor levele a szőlő telepek leendő megvizsgálatása érdekében, — a borászati szakosztálynak 28 j. könyvi pont alatti jelentése által elintéztetvén, tudomásul szolgál.

56. Titkár jelenti, hogy a bécsi világkiállításon bemutatott, az egyletáltal előlegezett gyűjteményes és tárlat költségeiből, még 315 frt. 16 kr. behajtandó; — választmány a késedelmeket újból fel fogja szolítani.

57. Titkár felhatalmazást kér, hogy az egylet köztelkén két jelenleg üresen álló táblát rigoliroztathasson; — a kért felhatalmazás 60 frtnyi költség erejéig megadatik.

58. A pénztárvizsgáló bizottság jelentése felolvastatván, — választmány azt a következő ajánlatokkal kísérve fogja a közgyűléshez beterjesztetni:

a., Az alaptőke rovatnak 1543 frt és 44 kr. készpénz követelése a bevárando hátralétekből fedezendő s ha ez a f. év végéig meg nem történhetnék — leirandó; b., a tisztai és kert-

személyzet fizetése, mely eddig különböző rovatokban volt vezetve, egy tétel alatt egyesítették; c., a versenydíjalap mint külön rovat szüntették meg és olvasztassák be az u. n. aranyalapa, mi annival is inkább eszközölhető, mert a t. gyűjtő, tagtárs Szentgyörgyi József ur erre nézve az engedélyt megadta; d., azon kedvezmény, mely szerint az alapítványokat még be nem fizetett tagok, azokat a kötelezett összegnek megfelelő névértékű urbéri papirokkal törleszthessék, mely a jelen évi közgyűlés napján megszűnik — ujabbi két évre azaz az 1876. évi közgyűlés napjáig kiterjesztessék és az illetőkkel ezen elhatározás tudattassék. Választmány azonban határozottan kimondani kéri, hogy ezen kedvezmény csak azon alapító tagokra alkalmaztathassék, kik beperelve nincsenek; e., az egyleti pénztárban levő 500, 100 és 50 frtos urbéri kötvények 1000 forintosokért beváltassanak; f., egyleti pénztárnok tekintetes dr. Hintz György ur a fennhagyandók fennhagyásával az 1873. évi számadás terhe alól felmentessék, és annak buzgó fáradságáért jegyzőkönyvileg köszönet szavaztassék; g., a 4800 frt bevétel és 4800 frt kiadásban előirányzott költségvetés elfogadtassék; h., a pénztárnok díjazási rendszerítése és annak évi 300 frtban való megállapítása elfogadtassék.

59. A titkári jelentés felolvasása, — a közgyűlésre hasznosztatik.

60. A közgyűlés napirendje, — megállapittatik.

61. Kolozs-monostori gazd. tanintézeti igazgató Lakner József az egylet részvényes tagjainak sorába felvételni ohajt, — örvendetes tudomásul szolgálván a részvény kötelezvény kiállításával egyleti titkár megbízott.

62. Br. Rauber Nándor ur panaszos levele felolvasatván — felkérte az elnökség, hogy arra az egylet nevében válaszolni sziveskedjék.

63. Ladányi Sándor tagtárs, mint a k.-monostori gazd. tanintézet vizsgáira felkért egyik biztos előadja, hogy a vizsgák általában véve jó, némelyekben kitűnő sikerrel folytak le; azonban óhajtandó volna, hogy a II. és III. év növendékei is folyvást benső kapcsolatban maradjanak a gyakorlattal; — választmány a tagtárs jelentését tudomásul véván, annak utóbbi megjegyzését teljesen osztja s e tekintetben felterjesztést írfog intézni a nmlgu ministeriumhoz.

64. Pénztárvizsgáló bizottság örömmel jelenti, hogy Dr. Hintz György ur ujabbi felkérés nyomán késznek nyilatkozott a pénztárnoki tisztet továbbra is megtartani; — örvendetes tudomásul szolgál.

65. Folly Mihály a kanadai zab és burgonya szállítási költségeinek utalványozását kéri; — a 20 frt. 45 krnyi összeg kifizetésére egyleti pénztárnok ur ezennel utasittatik.

Gamauf Vilmos
egyleti titkár.

Levelezés.

Az Aranyos mellől, máj. 3-án.

Az 1871-ki tél nagy leckéje után nyakra-főre sietett múlt ősszel mindenki a szőlőfeldéssel, se nem mély, se nem sekély takaróval igyekeznén biztosítani tőkét az elpállás vagy

megfagyás esélyeitől. Csaknem két évi száraz időjárás, esőtlen ősz és havatlan tél, mégis vajmi szomorú kikeletre ébreszték szőlős gazdáinkat. Soha egyszer tavaszi hajtáskor oly élettel, silánynak nem mutatkozott a szőlő, mint a múlt hónap napjaiban. Kezdetben letettük minden reményünket az ideai terméshez s készen állottunk, hogy f. hó végével tőkénknek az egyedüli mentő szert, a császárvágást megadjuk, azaz bevágva minden tőkét, új sarokhajtásra kényszerítsük.

Sokat irtak a szőlő tavaszi könnyezéséről, annak káros voltáról s az azt korlátozó fogásokról. Az idén bezzeg nem könnyezett a szőlőfa a vágás után, de könnyeket hullatott a gazda ezen eset szemlélésére, mert veszély, vagy minden esetre veszélyes betegség előjele, ha bármely vágásra érzéketlen marad a tőke, mintha vérét teljesen lecsapolták volna.

Annyi kétségtelenül áll, hogy a szőlőbe az évekig tartott aszály következtében sok a kár, s hogy ha némileg kezd is a szőlő helyre jöni, valami vérmes reményt az ideai terméshez ne kössünk, mert még most is, a midőn ezeket írjuk, nem mint szokás már ilyenkor életteljes, vidor, hanem megfordítva kinlódó, szenvedőlegesen a szőlő tengése.

Az is bizonyos, hogy a szőlőhegyek erősen meg vannak pusztulva. 20-tól 50—70 százalékát sok szőlőbe ki vagy be kell vágni a tőkének.

Faj szerint a muskotályok, Ohasselakban és rieslingben mutatkozik legnagyobb pusztulás. kevesebb a traminer, Cläw-nerfélénknél és a feketékben.

A pusztulás romjai közt nevelte aggodalmunkat az apr. 26-án kezdetét vett s e mai napig meg nem szűnt havas, darázó s kegyetlen nyugot-északi szél kíséretében megjelent 8 napi időjárás, mely gyönyörű virágzásban levő gyümölcsöseinkeket s némileg javulásnak indult szőlőinket végromlással fenyegette. Egy hét alatt 3 ízben borult le a tél hegyeinkre, völgyeinkre, csaknem 3—4 ujnyi hótakarójával s elénekeltek minden órán a circum dederuntot, mely halottá teszi minden pillanatban a virulni indult hegyek és kertek virágát; — a csapástól mind eddig meg vagyunk kimélve és sem a szőlőn, sem a virágkoszorus kerteken nem látszik még eddig legkisebb nyoma a pusztításnak. A gazdák inkább a tisztabuza miatt panaszkodnak, de ez a panasz sem kétségbeejtő. Szóval: ez a vidék hálát ad istennek, ha ennyivel beérheti.

Aranyosi.

A f a g y.

Közelmúlt számunkban „nyilt kérelmet” mellékelünk lapunk vidéki t. olvasóihoz, és felkértük őket, lennének szivesek röviden tudatni: volt-e vidékükön fagy? tett-e kárt? és mennyit?

Az alábbiakban összeállítottuk beérkezésük sorrendje szerint az eddig (május hó 7. estig) beérkezett tudósításokat és midőn a t. beküldő uraknak ezennel őszinte köszönetet mondunk, egyszersmint bocsánatot kérünk, hogy egyik vagy másik hosszabb tudósítást tér szüke miatt rövidítenünk kellett.

1. Kolozsmegye, Kolozsvárt a hőmérő + 1 és -1 fokok között ingadozott, az erős szél nagyobb károktól meg óvott bennünket. Szőlőhegyeinket illetőleg Borjumálban úgy a szőlő mint a gyümölcsstermésben még eddig fagykár nem észleltetett, mig Hőjában a fagyhatása félreismerhetlen, bár csekély. Brétfő

és Nádastere hegyekben, a szőlő és gyümölcsstermésben nagyobb fagykár észlelhető, bár reménylik, hogy kedvező időjárás a bajon még sokat segíthet, a kár legnagyobb a laposabb, csekély a magasabb helyeken. Tuzokmál alantibb részében a szőlőhajtásokat a fagy megcsipte, a magasabb rész itt is mentebb maradt a bajtól, a gyümölcsstermés nem szenvedett semmit. Kómálban is a gyümölcs nagyobb részt ép, míg a szőlő itt ott szenvedett, Szentgyörgyhegyén sem észleltek jelentékenyebb fagykárt.

Az erdélyi gazdasági egyesület kísérleti szőlőjében csekély szőlőkár, — a köztelken semmi baj sem mutatkozik.

Összefoglalva a mondottakat, a baj kolozsvári határunkon semmi esetre sem mondható nagynak és képzelhető legrosszabb esetben az eddigi kár alig tehető átlagosan a természetnek egy tízrészére. Az egyes szőlőfajok közt, természetesen az idén is úgy mint tavaly, a járdovány tanusított a faggal szemben legnagyobb érzékenységet.

A gabnában fagykarról nem értesültünk. B. F.

2. Kolozs megye, Kolos Monostoron sem szőlőben és gyümölcsben, sem gabnában fagykár nem észleltetett. R. G.

3. Tordamegye, Gyéres május hó 2-án. Ápril 28-án nagy hideg, hőmérő $+ 2\frac{1}{2}$ °R. ápril 29-én hőmérő $+ 1$ °R. ég tiszta, kevés felhővel. Gyéresen bent dér nem volt, kevés dér a tanyán, kivált a luczernában tett kárt. Az asztali és borszőlőtáblában füstöltünk, azonban némi kár a rügyekben mégis előfordult. Gyümölcsben semmi kár, őszi buza a hűvös napok alatt javult. Paget János.

4. Maros megye, Maros Vásárhely május hó 2-án. Ápril 29-én a hőmérő a fagypontra szállott alá, a hideg szél és havazás a tudósítás keltéig folytonosan tartott, mivel azonban a vegetáció még nagyon hátra volt, a fagy csak helyenként és ott sem tett eddig nagy kárt. Őszi gabnáink gazdagon és szépen állanak, tavaszi vetéseink kedvező időben, könnyű műveléssel, kevés erővel jutottak a földbe. Jó esztendőnek nézünk elébe, ha a bajtól ezentúl megleszünk óva. Szöllősy Sámuel.

5. Tordamegye, P. Keresztúr május hó 2-án. Ápril 29-ére virradólag fagy volt. Az udvaron vályukban és itatóban befagyott a víz. A törökbuza megsárgult, paszuly, ugorka elpusztult. A korábban nyitott szőlő sokat szenvedett, a későbbiről hisszük, hogy kiépül. Legtöbb kár a kivirágzott cseresznye s meggyfákban van, melyeknek három negyedrészre nem fog gyümölcsöt hozni. Jenei Károly.

6. Tordamegye, Torda május hó 2-án. Ápril hó zord végnapjai itten eddig semmi észlelhető káros hatással nem voltak, bár ápril hó 29. a hőmérő 0 fokot mutatott és helyenként a víz is megfagyott. Tüzetes vizsgálat meggyőzött arról, hogy a gyümölcsfavirágai sértetlenek, a szőlők csak bomló félben lévén épen nem szenvedtek, a törökbuza még föld alatt van, a vetések szépek, a tiszta buza helyenként gyenge. Wolff Gábor.

7. Udvarhelyszék, Székely-Udvarhely május hó 2-án. Ápril hó 29-én fagy, azóta hideg és havazó napok; kárt még nem észlelhetünk, mert meleg napunk még nem volt. Őszi vetéseink a Küküllő mentében kintünök, a hegyeken középszerűek, tavaszi vetés folyik. Solyosy János.

8. Küküllő megye, Ugra május hó 2-án. Gyakori hóharmatok és hideg szelek a napokban a szőlőkben tetek kárt, mert az új hajtásokat leforrázták kivált az újabb ültetvényekben. A gyümölcsfákon még annyira nem látszik, hogy minden reményről le kellene mondani, a tiszta buzavetések erősen meg vannak rongálva. Gróf Haller György.

9. Sepsiszek, Egerpaták május hó 2-án. Ápril 28-ától mai papig nagyon hideg borult szeles idő, 29-én sokat havazott, a hideg legnagyobb volt úgy hogy a csekélyebb

álló vizekben vékony jégkéreg képződött, míg a földön fagyás jelei nem mutatkoztak. A gyümölcsfák közül még csak kevés volt kivirágozva, a vetésekben még kár nem észlelhető. A levegő hidege enyhült, az észak és kelet felőli havasok hótól fehérlenek. Márk István.

10. Gyergyószék, Gyergyó Szent Miklós május hó 2-án. Bár több napok óta Gyergyóban minden nap havazik, és a hegyek hóval borítvák; fagy utóbbi időben nem volt. A zord idő kárt nem tett, különben a gyümölcsfák virágbimbói még csak most fakadoznak. Cseh, ügyvéd.

11. Maros megye, Tófalva május hó 3-án. A eddigi időjárás csak nagyon kevés kárt okozott, és ez is csak a kerti veteményekre nézve észlelhető. Szőlőmben egyetlen egy Chasselas-tő hogjövését találtam elfagyva, a gyümölcsfák a legszébb virágban diszlenek. Az őszi vetések gyengék, alig lesz féltermés, a tavasziak zab, árpa nagyon szépen kelnek, a törökbuza most vetjük. Báró Apó Károly.

12. Sepsiszek, Sepszi Szent György májushó 3-án. Az április hó 29. esett hó vidékünk is elborítván, azóta minden nap hideg szeles — most pislogó, majd havazó változatossággal remíti a szépen mutatkozó gyümölcsstermés reményével kecsgetett tulajdonosokat. Még eddig S. Sz. Györgyön a mindig szeles idő és felleges ég megmentette a növényzetet, de hol a vastagon álló hó hidegét meleg szeles és esős idő fel nem váltja — nem tudjuk mi fog történni. Gyárfás Samu.

13. Dobokamegye, Cserhalomtáj májushó 3-án. Ápril 25. kánikulai melegünk volt, 26. délig napfény, ezután néhány órára felleges csepergős borulat nagy széllel, 27. és 28-án annyi hó hullott Beszterczén, hogy szánkázni lehetett volna. Ápril 29. déli 12—2 óráig már a Sajó terén is havazott, és az északi oldalakon más napon is ott fehérett foltonként. A hideg szél és az ápril 30. kevés dér elforrázta a szőlő gyökshajtásait, a kikelt törökbuza, tököt és paszulyt. Május elseje a lanyha éji levegő után hideg nyugati széllel köszöntött be, de még délelőtt a nap kütött és a néhány órával előbb hullott havat megsemmisítette. Május 2-án d. e. napfény, délután eső volt. Május 3-án az ég borult, az idő hűvös szeles. Őszi vetéseink egy hét óta közepesre devalválódtak, tavaszi alá a föld jól művelődik, de elkéstünk vele. Méheinknek egy harmada elveszett, szénánk nincs. Vályi Elek.

14. Kolozs megye, Mocs, május hó 3-án. Az ápril hó 29-én beállt hideg a csekély mértékben kijött szőlő-növényeket leforrázta, a korán érő cseresznye és kajszin barack virágait mintegy felényire megsemmisítette, míg körtének, diónak kevésbé ártott. A kedvezőtlen tél őszi buzáink egyharmadrészét elpusztította, a megmaradt kétharmad pedig oly gyenge, hogy csak felette kedvező időjárás hozhatja őket némilg helyre. A rozs tűrhető, a tavasziakról még itélni nem lehet, a lóheréseket a tél kipusztította, a luczernák sokat szenvedtek. Nagy József.

15. Hunyad megye, Branyicska, május 3-án. Ápril 29-én dér és fagy állott be, a dér május elsejére, azóta hideg, nedves időjárás. A szőlő leginkább szenvedett, kivált az alsóbb helyeken. Gyümölcsön eddig kevés kár látható, rozs jó, buza csekély részben kifagyott. Báró Jósika Géza.

16. Tordamegye, Maros-Ludas, május hó 3-án. Az ápril hó 29. és 30. éjjeli nagy mérvű fagy, hideg szél és havazás által okozott kár leginkább a kényesebb kerti veteményeken, a szőlőhajtásokon és a virágjukban levő gyümölcsfákon volt észlelhető; e mellett azonban úgy az őszi, mint a tavaszi vetés, rét és legelő sokat szenvedett, jóllehet ezek — az ősziak kivételével — kedvező időjárás esetén, még kiépülhetnek. Felföldy Elek.

17. Hunyad megye, Branyicska, május hó 3-

án. Az ápril 28. beállott fagy, kivált gödrös helyeken, a korán kihajtott szőlőfajoknak: traminer, király, kövér sat. elvette felét. Későbbieknek. mint például a kadarkának elvette egy harmadát. Gyümölcsfákat illetőleg szilva, nyári körte, alma, meggy, tökéletesen meg vannak semmisítve. A folytonos hideg szelek aggasztók, a tavaszi vetések majdnem helyt állanak.

Szilágyi Gyula.

18. Tordamegye, Maros-Bogáth, május hó 4-én. Vidékünkön a közelebbi fagy gyenge volt, szórványosan a szőlőjövészekben tett kárt, gyümölcsben mondhatni kevesebbet; ugy az őszi, mint a tavaszi vetéseink a fagyot nem érezték meg, hanem a tél sok őszi vetést kipusztított, főleg a hegyi földeken. Csak is cultivált és conservált földeken lehet közepes termést reményleni.

Kecskeméthy Samu.

19. Küküllőmegye, Sárd, május hó 4-én. A hideg eddigi kárait a Hegyalján következőleg lehet röviden elősorolni: Sárdon: semmi; Magyar-Igenben: a „Magura” hegy tetején csekély; Czelnán; kivált a külföldi szőlőkkel beültetett táblákban nagy kár, honi szőlőkben csekély; Boros-Bocsárdon és Krakóban szintén csekély a kár. A hőmérő nem szállván le egészen a fagypontra, a gyümölcsben — kajszinbaraczkot kivéve — nincs kár. A zord időt lanyha, jótékony eső váltotta fel.

Vadadi Gergely.

20. Tordamegye, Torda, május hó 4-én. A mult heti roz idő, Tordát is több ízben hóvizattal rémitette, a körüllevő hegyek hóval teltek, — de mindennek daczára kerti a egyéb növényzetünk nem fagyott el. Gyümölcsfáink teljes virágukban pompáznak és épek, szőlőinkben garázdálkodott ugyan a hideg, de nagyon csekély mértékben. Lengyel Ádám.

21. Belső-Szolnokmegye, Bálványos-Vár-alja, május hó 4-én. Az ápril 29. és 30., a május 1. nagy mérvű havazás batárunk 87 holdnyi szőlőterületében tetemes kárt okozott, míg gyümölcsünk eddigelő még nem szenvedett. Őszi vetéseink nagyon silányak, a roz puszult, a tavaszi vetéssel hátra vagyunk. Egyáltalában roz termésre van kilátásunk.

Boros József.

22. Belső-Szolnokmegye, Pecsétszeg, május 4-én. Ápril hó 25-én megkezdődött a zordon szél fujni, a hőmérsék napról-napra alább szállott, végre ápril 29. 30. és május 1. beállott a fagy, azóta szüntelenül havazik. A gyümölcs tönkre van téve, a vetésekben is hihetőleg nagy a kár. Borzasztó jövőnek nézünk elbe, szántani nem lehet, zab, tavaszi buza, törökbuza vetetlen!

Mosa Ferencz.

23. Kézdi-fiókszók, Dálnok, május 4-én. Ápril hó 29-én kezdőleg vidékünkön hó, hideg és szél uralkodott, tetemesebb fagy még nem volt; a gabona és gyümölcsben kár nincs, mit a felhős idő és folytonos szélnek lehet köszönni. Különbben a buzák nagyon meg vannak pusztulva.

Gál Zsigmond.

24. Dobokamegye, Gyulatelke, május 4-én. Vidékünkön a martius 13, ápril 29. és május 1. beállt nagy mérvű havazás és ezt követő fagy őszi vetéseinket teljesen megsemmisítették és tavaszi vetéseink a hideg esőzések és szelek miatt kevés reménnyel kecsegtetik a gazdákat. A gyümölcsfák és szőlőhajtások nagyon sokat szenvedtek.

Hadviger Ernő.

25. Aranyosszék, Felvincz, május hó 5-én. A fagy itt ápril hó 28-án állott be és a korábban nyitott és megindult szőlőkben tetemes kárt tett; a nyári gyümölcs virágait pedig teljesen megsemmisítette. Paszuly és ugorka tönkre ment, őszi buzáink gyengék és alig biztatnak közepes terméssel; roz jó; tavasziak kedvező alkalommal kerültek a talajba.

Tóth Mózes.

26. Marossszék, Maros Vásárhely május hó 5-én. Határunkon az ápril 27-től május 3-ig tartott zord időjárás nagyon csekély kárt okozott a tavaszi vetésben és in-

kább csak a szőlőt és gyümölcsöt hátráltatta. Időjárás most jó.

Borosnyai, polgármester.

27. Tordamegye. Gerend, május hó 6-án. Ápril 24-én este kövér zsiros eső, 26-án szélre fordult, mely kiválóan észak- és északnyugoti volt. Ápril 28. 29. 30. és május 1. és 2. hideg zivataros északi, néha északkeleti szél fujt, mely a kertekben már forrázólag hatott. Ápril hó 29. 30-án egész nap zord hóvizatar, a hó a térségen elolvadt, az oldalakon megállott, a hőmérő + 3 fok R-t mutatott, de az említett napok éjjelén 0-ra leszállott és a fagy különösen a szőlőt teljesen elpusztította, forrázta. A gyümölcsben és kerti veteményekben is van kár, de a gabnában semmi.

Hegedűs Lajos.

28. Kolozsmegye, Kolozs május hó 6-án Városunk határán a fagy gabnának és gyümölcsnek nem ártott, csak a korábban kihajtott szőlőfajokban van némi kár. A téli hideg miatt az őszi árpák teljesen kivesztek, az őszi buzák is nagyon sokat szenvedtek, őszi rozok jók, zab és árpa szép reménnyel biztatja a gazdát. A szőlőtermésre is ezt lehet mondani, az el nem fedettek nem szenvedtek. Méheink közül sok elveszett.

Dálnoki Veres Sándor.

29. Dobokamegye, Szász-Máté májushó 4-én. E vidéken áprilhó végével havazott, a hideg a fagypontra alatt két foknyi volt és a korai szőlőhajtásokban nagyobb, a gyümölcsben csekélyebb kárt okozott. Az őszi vetések messze terjedő vidéken annyira meg vannak rontva, hogy egész táblákat ki kell szántani, a megmaradott is nagyon silány. Jelenleg a folytonos esőzés gátolja a tavaszi vetést.

Farkas Károly.

Magyarországnak majd minden megyéjében a fagy felette nagy pusztításokat tett, bár hisszük, hogy a kár nem oly óriási mint az első pillanat ijesztő hatása alatt vélték. Bővebb tudósításokat most térszűke miatt nem adhatunk, egyes hozzánk beküldött érdekesebb részletekre jövő számunkban visszatérünk.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Főmunkatárs: Vörös Sándor.

Hirdetések.

TAUFFER FERENCZ

Kolozsvártt.

Ajánlja a T. cz. gazdaközön-
ségnek dusan ellátott

mag- és termény-raktárát,

hol is mindennemű lóhere, fűta-
karmány, répák, bükköny, KANADAI
és siberiai zab, kerti és virágmag-
vak a legjutányosabb árakban
kaphatók.

(1)

(19—26)

Jelzálog-kölcsönök

a birodalom bármely részében, telekkönyvezett földbirtokra — daczára a jelenlegi zilált pénzügyviszonyoknak — 5000 frittól a legmagasabb összegig, a legelőnyösebb módozat mellett törlesztésre gyorsan eszközöl.

A hat. eng. általános

Ipar és kereskedelmi ügynöki iroda

Kolozsvártt, „Ovár, bástya-utca 6. sz. (Ertekezhetni posta utján, vagy személyesen, naponta d. u. 1-től 4-ig.) 19—52

TARTALOM: Elnök Nagy Ferenc beszéde a torda-aranyosi gazdasági egyesületi közgyűlésén. — Gazdasági szemle a bécsi közkiállításán. (Folytatás.) — Társalgó: Választmányi ülés 1874. ápril. hó 9-kén. — Levelezés. — A fagy. — Piaczi árak. — Hirdetések.

Piaczi árak.

A kolozsvári kereskedelmi s iparkamara hivatalos adatai nyomán.

A heti vásár.		Egy osztrák mérő — 2 nagy véka					Egy mázsa		Egy bécsi öl	1 font
helye	napja	tiszta buza	elegy buza	rozs	zab	török-buza	széna	szalma	tüzifa	márha hus
Ára krajczárookban										
Kolozsvár	május 7	710—730	500—520	510—530	180—200	430—450	160	90	1100	23
Nagy-Várad	mart. 31	694—780	580—651	180—540	170—190	420—450	120	80	900	26
Maros-Vásárhely	ápril. 3	662—662	466—490	444—472	168—180	—	200—220	110—140	1280	20
Károly-Fehérvár	ápril. 25	657—675	505—520	458—475	200—215	—	260—275	80—95	1150	22
Nagy-Szeben	septem. 29	620—687	—	467—507	180—133	533—600	80—85	60	700	22
Brassó	febr. 28	648—728	578	454—462	146—153	348	—	—	—	20
Besztercze	ápril. 27	640—760	520	480	180	—	100—140	80—130	750	15
Nagy-Enyed	ápril. 23	625—663	500—575	450—470	185—200	—	290—300	55—65	1100	20
Szamosujvár	május. 4	640—720	500—580	440—480	190—200	—	240	50	1200	20
Deés	május. 5	680—720	620—640	460—480	180—190	—	130—140	65—90	800	18
Torda	septem. 23	600—640	540—580	400—420	100—110	—	170—180	70	800	15

Erdélyi földtehermentesítési kötvény 71 frt — kr. Ezüst árkelet 106.

Bécsi marhavásár: Felhajtott 3359 darab hizó ökör. A forgalom gyenge; á r a k: magyar 28—32 frt. német hizó ökör 33—34 frt. a vágósúly mázsája.

V I C T O R I A

(3)

biztosító társaság Kolozsvártt (alapítva 1865-ben)

(10—26)

biztosításokat eszközöl.

I. Tüzkárok ellen: mindenféle épületek, gyárok raktárak, kereskedési és ipar cikkek és készletek, házi berendezések, gazdasági eszközök, elcsépelet vagy csépeletlen gabona neműekre és széna s egyéb akarmányokra, épületben vagy szabad ég alatt (a villámcsapás által okozott tüzkár szintén megtérítetik.)

II. Jégkárok ellen: minden nemű mezei terményekre, mint takarmány fűvek, kukuricza, gabna félék, olajos növények, szőlő és dohány termésre (a kár felvételi költségeket a társaság hordozza s a megbecsült kár egészen fizettetik.)

III. Az emberéletére minden módozatokban mint:

- a) a biztosított bármikor történendő halálakor fizetendő tőkére
- b) két biztosított egyén bármelyikének hamarabb bekövetkező halálakor fizetendő tőkére
- c) a biztosított előre meghatározott korévében fizetendő tőkére
- d) kiházasítási tőkére
- e) nyugdíjakra minden nemben, végre
- f) Elfogadunk az általunk megnyitott és biztosított eredményü túlélési csoportokba teljesítendő betéteket:

A „Victoria“ által kifizetett károk összege

KÉT MILLIÓT

halad s biztosítóinak káraik gyors és méltányos kifizetéseért nem csak alap- és tartaléktőkével, de évenként a milliót haladó bevételeivel is jót áll.

Közelebbi felvilágosítással szolgálnak a vezér-, fő- és alügynökségek s felügyelők.

Ajánlatok, ügynökségek vagy felügyelőségek elvállalása iránt, egyenesen az igazgatósághoz intézendők.

A „Victoria“ biztosító társaság.

Nyomatott K. Papp Miklósnál Kolozsvártt.